

Edistykseällisen tiedeliiton kunniajäsen, ministeri Jaakko Numminen 1928–2022

Taina Saarinen ja Kari Kuoppala

Vuosi 2012 oli Edistykseällisen tiedeliiton 40-vuotisjuhlavuosi. 27.3.2012 pidettiin keskustelu- ja muisteluilta liiton toimistolla, jossa palautettiin mieliin ne tapahtumat, joiden tuloksena päädyttiin Edistykseällisen tiedeliiton perustamiseen ja samalla muisteltiin liiton toimintaa. Kuva: Tuija Rimmi

Ministeri, opetusministeriön pitkäaikainen kansliapäällikkö ja koulutus- ja kulttuuripoliittinen vaikuttaja Jaakko Numminen kuoli 19.9. 2022 Helsingissä.

Jaakko Numminen oli liioittelemtta suomalaisen koulutus- ja kulttuuripoliittikan todellinen voimahahmo. Hänen parikymmenvuotinen kautensa opetusministeriön kansliapäällikkönä 1973–1994 osui aikaan, jolloin suomalaisessa koulutuksessa tehtiin kaikilla koulutustasolla suuria uudistuksia. Maahan luotiin peruskoulu, tehtiin yliopistojen tutkinnon- ja hallinnonuudistukset, toteutettiin keskiasteen uudistus, ja perustettiin opintotukijärjestelmä. Numminen ehti vielä mukaan ammattikorkeakoulujen perustamisvaiheisiinkin. Numminen muisteli koulutus- ja

kulttuuripoliittisia elämänvaiheitaan vuonna 2021 ilmestyneessä kaksiosaisessa muistelmasarjassaan Sivistys-Suomen synty, joka oli kattava katsaus molempiin Nummisen vahvoihin toiminta-alueisiin. Samalla se oli sinetti Nummisen erittäin mittavalle kirjalliselle tuotannolle. Kaiken kaikkiaan Nummista voidaan pitää keskeisenä henkilönä Suomen kansainvälisesti korkeatasoisen koulutusmaineen taustalla.

Jaakko Nummisella oli myös keskeinen rooli Edistykseällisen tiedeliiton perustamisessa. Hän kokosi 1970-luvun alussa ympärilleen tiedepoliitikasta kiinnostuneita poliittista keskustaa lähellä olevia opiskelijoita ja muuta tiedeväkeä. Nummisen kotona keskusteltiin ajankohtaisista, poliittisesti kuumista kysymyksistä.

Noihin aikoihin korkeakouluväkeä keskusteluttivat kiihkeästikin esimerkiksi yliopistojen hallinto ja tutkinnonuudistus.

Puoluepolitiikka näkyi tiede- ja korkeakoulupoliitikassa myös uusien yhdistysten perustamisena. Vuonna 1971 perustettiin sekä vasemmistolainen Tiedepoliittinen yhdistys Tiepo, että oikeistolaista politiikkaa edustanut Korkeakoulu- ja tiedepoliittinen säätiö KTTS, joka tunnettiin epävirallisemmin myös Kanslerisäätiönä. Numminen tosin kertoo muistelmissaan opetusministeriön nuorempien virkamiesten kutsuneen säätiötä ”Gangsterisäätiöksi”.

Osin Nummisen kotona käytyjen keskustelujen pohjalta päädyttiin kutsumaan koolle keskiryhmien ääntä kuuluttamaan Edistykseällisen tiedeliiton perustava kokous loka-kuussa 1972 Jyväskylässä. Opetusministeriön virkamiehenä Jaakko Numminen ei osallistunut aktiivisesti varsinaiseen yhdistystoimintaan, mutta oli ahkera puhuja ja kirjoittaja tiedeliiton tapahtumissa ja julkaisuissa. Lähestyessään Tiedeliittoa ja sen toimijoita Nummisen sävy oli aina korrektiin kohtelias ja asemaansa nähden nöyrä. Jaakko Numminen kutsuttiin Edistykseällisen tiedeliiton kunniajäseneksi vuonna 1992.

Ministerin arvon Jaakko Numminen sai vuonna 1999. Tuolloin Helsingin Sanomille antamassaan haastattelussa Numminen kertoo omaa ajatteluaan virkamiehen roolista politiikassa: ”Johtavan vir-

ka-miehen täytyy tuntea poliitikot ja seurata politiikkaa, mutta rypeä siinä ei saa. Kun tulee juonimisen aika, täytyy yrittää lähteä pois kabinetista.” Omaa kansliapäällikköaikaansa hän piti onnellisena, kun sai kehittää laajenevaa koulu-

tusjärjestelmää. Kulttuurin ja koulutuksen alasajo suretti häntä jo 1990 -luvun lopussa.

Jaakko Nummista voidaan pitää viimeisenä suurena sivistyksen puolesta puhuneena johtavana virkamiehenä niin opetus- ja kulttuuriminis-

teriössä kuin vielä eläkepäivinäankin. Edistyksellinen tiedeliitto kunnioittaa Nummisen muistoa jatkamalla sitä monipuolista koulutuspoliittista työtä, jota hän oli käynnistämässä 50 vuotta sitten. ■

Kuva: Tiedepolitiikka-lehden arkisto